

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเครือข่ายเพื่อการดำเนินงาน ประกันคุณภาพการศึกษาภายใน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม The Development of Training Curriculum of Network for Operating to Internal Educational Quality Assurance of Mahasarakham University

กัมปนาท อาชา¹
Kamphanat Archa¹

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีความมุ่งหมายเพื่อสร้างหลักสูตร ทดลองใช้หลักสูตร และประเมินหลักสูตรฝึกอบรมเครือข่ายเพื่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายใน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กลุ่มตัวอย่างคือบุคลากรที่รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบทดสอบก่อนและหลังฝึกอบรม และแบบประเมินความพึงพอใจต่อหลักสูตร และสถิติที่ใช้คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าการทดสอบ t ผลการวิจัยพบว่า หลักสูตรประกอบด้วย 8 หน่วยการเรียนรู้ รวมระยะเวลา 27 ชั่วโมง หรือประมาณ 3 วัน ในการพัฒนาเน้นการนำไปสู่การปฏิบัติได้จริง มีแนวทางการเรียนรู้หลากหลาย ได้แก่ เรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง การประชุมกลุ่มย่อย การระดมสมอง การเรียนรู้แบบบูรณาการ การศึกษาดูงาน และการติดตามประเมินผล มีการประเมินผู้เข้ารับการฝึกอบรมก่อน

---

¹ นักวิชาการศึกษา ศูนย์พัฒนาและประกันคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹ Educator, Center for Educational Quality and Development, Mahasarakham University

และหลัง และมีการประเมินระหว่างการศึกษาฝึกอบรม มีเกณฑ์การประเมินที่ชัดเจน จากการนำหลักสูตรไปทดลองใช้ในการฝึกอบรม พบว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้ความเข้าใจสูงขึ้นกว่าก่อนฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01, มีความพึงพอใจต่อหลักสูตรในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.21 (คะแนนเต็ม 5 คะแนน) มีผลการประเมินกิจกรรมระหว่างฝึกอบรมดีถึงดีมาก คือ มีคะแนนอยู่ระหว่าง 84 - 95 คะแนน (คะแนนเต็ม 100 คะแนน) หรือค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.20 - 4.75 (คะแนนเต็ม 5 คะแนน) โดยสรุปหลักสูตรมีความสอดคล้องและเหมาะสม มีรูปแบบการเรียนรู้ที่หลากหลาย มีเกณฑ์การประเมินที่ชัดเจน และผู้เข้าร่วมการฝึกอบรมสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปสู่การปฏิบัติงานได้ จึงควรสนับสนุนและส่งเสริมให้นำหลักสูตรไปใช้ในการสร้างเครือข่ายด้านการประกันคุณภาพการศึกษาต่อไป

คำสำคัญ : หลักสูตรฝึกอบรม, ประกันคุณภาพการศึกษา, เครือข่าย

Abstract

The purposes of this study were to develop, try-out and evaluate the training curriculum of networking for operating the internal educational quality assurance of Mahasarakham University. The research sample consisted of the staff who responsible for educational quality assurance regard. The research instruments were pre-posttest and rating-scale questionnaire. The statistics for the data analysis were mean, standard deviation and t-test. The results of the study revealed that training curriculum consisting of 8 learning unit and in training period of 27 hours or approximately 3 days. In training, an emphasis should be on leading to real practicability and diverse methods of learning such as self-learning, action learning, small group meeting, brainstorming, integration learning and observe activities. Evaluations by before after and during training. Also, there should be clear evaluation criteria. The outcomes of the training curriculum try-out that the trainees showed gains in the posttest mean scores from before training at .01 level of significance, showed their satisfaction with

the training curriculum as a whole and in each aspect at a high level at mean 4.21 and had their results of evaluation of activities during the training as a whole at a good level with the scores ranging 84 – 95 or mean ranging 4.20 - 4.75.

In conclusion, the training curriculum was appropriately effective because the training curriculum was diverse methods of learning, clear evaluation criteria and trainees being able to apply the knowledge gained to real practicability. This training curriculum should be supported and promoted to implement in networking for operating the internal educational quality assurance.

Keywords : Training Curriculum, Education Quality Assurance, Network

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดจุดมุ่งหมายและหลักการของการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นคุณภาพและมาตรฐาน โดยกำหนดรายละเอียดไว้ในหมวด 6 มาตรฐาน และการประกันคุณภาพการศึกษาซึ่งประกอบด้วย ระบบการประกันคุณภาพภายใน และระบบการประกันคุณภาพภายนอก เพื่อใช้เป็นกลไกในการผดุงรักษาคุณภาพและมาตรฐานของสถานบันอุดมศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. 2554 : 4) มาตรฐานการอุดมศึกษาที่ปรากฏตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ ลงวันที่ 7 สิงหาคม

2549 ประกอบด้วยมาตรฐาน 3 ด้าน ได้แก่ มาตรฐานด้านคุณภาพบัณฑิต มาตรฐานด้านการบริหารจัดการการอุดมศึกษา และมาตรฐานด้านการ สร้างและพัฒนาสังคมฐานความรู้และสังคมแห่งการเรียนรู้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2549 : กฎกระทรวง)

มหาวิทยาลัยมหาสารคามได้ตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นของการประกันคุณภาพการศึกษา ตามสาระสำคัญที่ระบุในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ.

2553 โดยมุ่งมั่นที่จะพัฒนาคุณภาพการศึกษาในระดับอุดมศึกษาอย่างยั่งยืน อันแสดงถึงปณิธานและความรับผิดชอบต่อสังคมและประเทศชาติในการดำเนินการกิจหลักของมหาวิทยาลัย คือ การผลิตบัณฑิต การวิจัย การให้บริการทางวิชาการแก่ชุมชน และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

ทั้งนี้ เพื่อให้การดำเนินการด้านการประกันคุณภาพเป็นไปอย่างสอดคล้องในทิศทางเดียวกันทั่วทั้งมหาวิทยาลัย จึงได้กำหนดนโยบายด้านประกันคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เมื่อวันที่ 27 มิถุนายน 2555 โดย 1 ในนโยบายการประกันคุณภาพการศึกษา 14 ข้อ คือ ข้อที่ 9) ส่งเสริมและสนับสนุนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการประกันคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อมุ่งให้เกิดวัฒนธรรมการทำงานขององค์กร และนำไปสู่การสร้างนวัตกรรมหรือแนวปฏิบัติที่ดี หรือมีผลการดำเนินงานด้านต่างๆ ที่ก่อให้เกิดการยกระดับคุณภาพของมหาวิทยาลัย เพื่อนำไปสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้

ดังนั้น การทำงานภายในองค์กรจะต้องมีการติดต่อประสานงานกันระหว่างหน่วยงานหรือภายในหน่วยงานของตนเอง เพราะการทำงานไม่สามารถทำได้เพียง

คนเดียว แต่ในความเป็นจริงการทำงานต้องอาศัยความร่วมมือทั้งความคิด การปฏิบัติ การติดต่อประสานกับคนอื่น ตลอดเวลา จึงแสดงให้เห็นว่าพื้นฐานของการทำงานเป็นทีมจึงเป็นสิ่งที่สำคัญที่จะนำพาหรือผลักดันองค์กรให้ไปแนวทางที่ตั้งเป้าไว้ได้ (วิทยา จันทรศิริ. 2552 : 26) เครือข่าย (Network) จึงเป็นการเชื่อมโยงของกลุ่มของคนหรือกลุ่มองค์กรที่สมัครใจ ที่จะแลกเปลี่ยนข่าวสารร่วมกันหรือทำกิจกรรมร่วมกัน โดยมีการจัดระเบียบโครงสร้างของคนในเครือข่ายด้วยความเป็นอิสระ เท่าเทียมกันภายใต้พื้นฐานของความเคารพสิทธิ เชื่อถือ เอื้ออาทร ซึ่งกันและกัน เครือข่ายการดำเนินงานจึงเป็นอีกเครื่องมือหนึ่งที่จะสนับสนุนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และนำไปสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้

ในปีการศึกษา 2555 มหาวิทยาลัยมหาสารคามมีหน่วยงานจัดการเรียนการสอน จำนวน 20 หน่วยงาน และหน่วยงานสนับสนุนการเรียนการสอน จำนวน 9 หน่วยงาน ซึ่งทุกหน่วยงานได้ใช้กรอบการประกันคุณภาพ การศึกษาภายใน 9 องค์ประกอบ ตามกฎกระทรวงฯ มาตั้งแต่ปีการศึกษา 2546 และบุคลากรที่รับผิดชอบงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาถือเป็นกลไกที่สำคัญที่สุดที่ทำให้ระบบการ

ประกันคุณภาพการศึกษาขับเคลื่อนไปให้ประสบความสำเร็จ

จากความจำเป็นดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะที่ปฏิบัติ งานในมหาวิทยาลัย และรับผิดชอบการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาระดับสถาบัน จึงมีความสนใจที่จะดำเนินการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเครือข่ายเพื่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายใน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นหลักสูตรอบรมให้ความรู้และทักษะแก่บุคลากรที่รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษาของหน่วยงานภายในมหาวิทยาลัยมหาสารคาม และส่งเสริมการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของหน่วยงานภายในและมหาวิทยาลัยต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเครือข่ายเพื่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายใน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม โดยมีจุดประสงค์ย่อยดังนี้

1. เพื่อพัฒนาและตรวจสอบหลักสูตรฝึกอบรมเครือข่ายเพื่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายใน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

2. เพื่อทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมเครือข่ายเพื่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายใน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

3. เพื่อประเมินหลักสูตรฝึกอบรมเครือข่ายเพื่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายใน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

วิธีดำเนินการวิจัย

การสร้างหลักสูตรฝึกอบรมเครือข่ายเพื่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายใน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ผู้วิจัยได้ดำเนินการในลักษณะของการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) มีขั้นตอนและวิธีการวิจัย 3 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ยกร่างหลักสูตร และนำเสนอโครงร่างหลักสูตรดังกล่าวต่อผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความเหมาะสมของหลักสูตร และปรับปรุงแก้ไขตามที่ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะ ดังนี้

1.1 วัตถุประสงค์

- เพื่อให้ได้แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเครือข่ายการดำเนินงาน

- เพื่อให้ได้หลักสูตรฝึกอบรมเครือข่ายเพื่อการดำเนินงานประกัน

คุณภาพการศึกษาภายใน มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม

1.2 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ

- จำนวน 3 คน

1.3 เครื่องมือ

- แบบประเมินความเหมาะสม

ของหลักสูตร

- แบบประเมินความสอดคล้อง

ของหลักสูตร

1.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

- ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบน

มาตรฐาน

- ค่าความเชื่อมั่น (a)

- ค่าความสอดคล้อง (IOC)

ขั้นตอนที่ 2 นำหลักสูตรฝึกอบรม
เครือข่ายเพื่อการดำเนินงานประกัน
คุณภาพการศึกษาภายใน มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม ไปทดลองใช้กับบุคลากร
ที่รับผิดชอบงานประกันคุณภาพของ
คณะวิชาและหน่วยงานสนับสนุนการ
เรียนการสอน สังกัดมหาวิทยาลัย
มหาสารคาม เพื่อศึกษาความสอดคล้อง
และเหมาะสมของหลักสูตร ดังนี้

2.1 วัตถุประสงค์

- เพื่อตรวจสอบความเป็นไปได้
ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของ
หลักสูตรอบรมเครือข่ายเพื่อการดำเนิน
งานประกันคุณภาพการศึกษาภายใน
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

2.2 กลุ่มตัวอย่าง/ กลุ่มเป้าหมาย

- บุคลากรที่รับผิดชอบงาน

ประกันคุณภาพของคณะวิชาและ
หน่วยงานสนับสนุนการเรียนการสอน
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จำนวน 33 คน

2.3 เครื่องมือ

- แบบทดสอบก่อนและหลังฝึก

อบรม

- ไปงาน

2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

- t-test

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินการใช้
หลักสูตรฝึกอบรมเครือข่ายเพื่อการ
ดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา
ภายใน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ดังนี้

3.1 วัตถุประสงค์

- เพื่อทำการประเมินการใช้

หลักสูตรอบรมเครือข่ายเพื่อการดำเนิน
งานประกันคุณภาพการศึกษาภายใน
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หลังจากนำ
ไปทดลองใช้

3.2 กลุ่มตัวอย่าง/ กลุ่มเป้าหมาย

- บุคลากรที่รับผิดชอบงาน

ประกันคุณภาพของคณะวิชาและ
หน่วยงานสนับสนุนการเรียนการสอน
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จำนวน 33 คน

3.3 เครื่องมือ

- แบบประเมินความพึงพอใจ

ต่อหลักสูตรฝึกอบรมเครือข่ายเพื่อการ

ดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา
ภายใน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

- ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบน
มาตรฐาน

ขั้นตอนการศึกษาวิจัยการพัฒนา หลักสูตร และการวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนที่ 1 การสร้างหลักสูตร
ฝึกอบรมเครือข่ายเพื่อการดำเนิน
งานประกันคุณภาพการศึกษาภายใน
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ผู้วิจัยได้
ศึกษาเอกสาร ตำรา แนวคิด ทฤษฎี
และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้าง
หลักสูตรฝึกอบรม และการสร้างเครือ
ข่าย โดยกำหนดองค์ประกอบของ
หลักสูตร คือ หลักการ จุดมุ่งหมาย
เนื้อหาสาระ กิจกรรม สื่อประกอบ และ
การประเมินผลหลักสูตร การดำเนินงาน
แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ การสร้างโครง
ร่างหลักสูตร และการดำเนินการพัฒนา
หลักสูตร

1.1 ส่วนที่ 1 การยกร่างหลักสูตร
ฝึกอบรมเครือข่ายเพื่อการดำเนิน
งานประกันคุณภาพการศึกษาภายใน
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

1.1.1 ความจำเป็น กำหนดขึ้น
เพื่อเป็นแนวทางในการเขียนจุดมุ่งหมาย

ให้สอดคล้องกับความจำเป็นในการส่งเสริมการดำเนินงานประกันคุณภาพของคณะวิชาและหน่วยงานสนับสนุนการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

1.1.2 หลักการ

1.1.3 เป้าหมายของหลักสูตร

1.1.4 จุดมุ่งหมายของหลักสูตร

1.1.5 เนื้อหาสาระของหลักสูตร

เน้นผู้เข้ารับการฝึกอบรมเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึงธรรมชาติ ความต้องการ ความแตกต่าง และศักยภาพของผู้เข้ารับการฝึกอบรม

1.2 ส่วนที่ 2 การนำเสนอร่างหลักสูตรให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาเป็นการนำร่างหลักสูตรที่ได้พัฒนามาตรวจสอบคุณภาพ โดยผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งเป็นการประเมิน 2 ลักษณะ คือ

1.2.1 การประเมินความเหมาะสมของหลักสูตร เพื่อพิจารณาแต่ละองค์ประกอบของหลักสูตร ได้แก่ หลักการ จุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระ วิธีการพัฒนา กิจกรรม สื่อประกอบ และการวัดผลและประเมินผล

1.2.2 การประเมินความสอดคล้องของร่างหลักสูตรในแต่ละองค์ประกอบ โดยพิจารณาความสอดคล้องของแต่ละองค์ประกอบในร่างหลักสูตรที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น ตั้งแต่หลักการ จุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระ วิธีการพัฒนา กิจกรรม

สื่อประกอบ และการวัดผลและประเมินผล

1.3 เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน ประกอบด้วย แบบประเมินความเหมาะสมของหลักสูตร มีลักษณะเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และแบบประเมินความสอดคล้องของหลักสูตร เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น โดยศึกษาหารายละเอียดขององค์ประกอบหลักสูตร แล้วกำหนดประเด็นสำคัญที่จะประเมิน แล้วเขียนคำถามให้ครอบคลุมประเด็นเหล่านั้น แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ความเหมาะสม และความชัดเจนของข้อคำถาม ปรับปรุงแก้ไขข้อคำถามตามที่ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ข้อเสนอแนะ จัดทำเป็นแบบประเมินฉบับสมบูรณ์

1.4 การเก็บข้อมูล ผู้วิจัยนำแบบประเมินที่ได้พร้อมทั้งร่างหลักสูตร จัดส่งให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้อง โดยผู้วิจัยดำเนินการและประสานกับผู้เชี่ยวชาญด้วยตนเอง

1.5 การวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบประเมินความเหมาะสมของร่างหลักสูตร ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($\bar{X}=4.56, SD=0.67$) ส่วนข้อมูลที่ได้จากแบบประเมินความ

สอดคล้อง ผลการประเมินหลักสูตรโดยผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 คน มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.90 และมีค่าความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง .67 – 1.00

ข้อมูลที่มีลักษณะแบบตรวจสอบรายการ วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ และข้อมูลมาตราส่วนประมาณค่า วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและนำค่าเฉลี่ยมาแปลความหมาย โดยเทียบเกณฑ์ Midpoint (บุญชม ศรีสะอาด. 2546 : 160-162) ดังนี้

4.51-5.00 หมายความว่ามีความเหมาะสมระดับมากที่สุด

3.51-4.50 หมายความว่ามีความเหมาะสมระดับมาก

2.51-3.50 หมายความว่ามีความเหมาะสมระดับปานกลาง

1.51-2.50 หมายความว่ามีความเหมาะสมระดับน้อย

1.00-1.50 หมายความว่ามีความเหมาะสมระดับน้อยที่สุด

ขั้นตอนที่ 2 การทดลองใช้หลักสูตรเป็นการนำหลักสูตรฝึกรอบรมที่ได้ประเมินและปรับปรุง โครงร่างหลักสูตรแล้วนำไปทดลองกับกลุ่มบุคลากรที่รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษาของคณะวิชาและหน่วยงานสนับสนุนการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัย

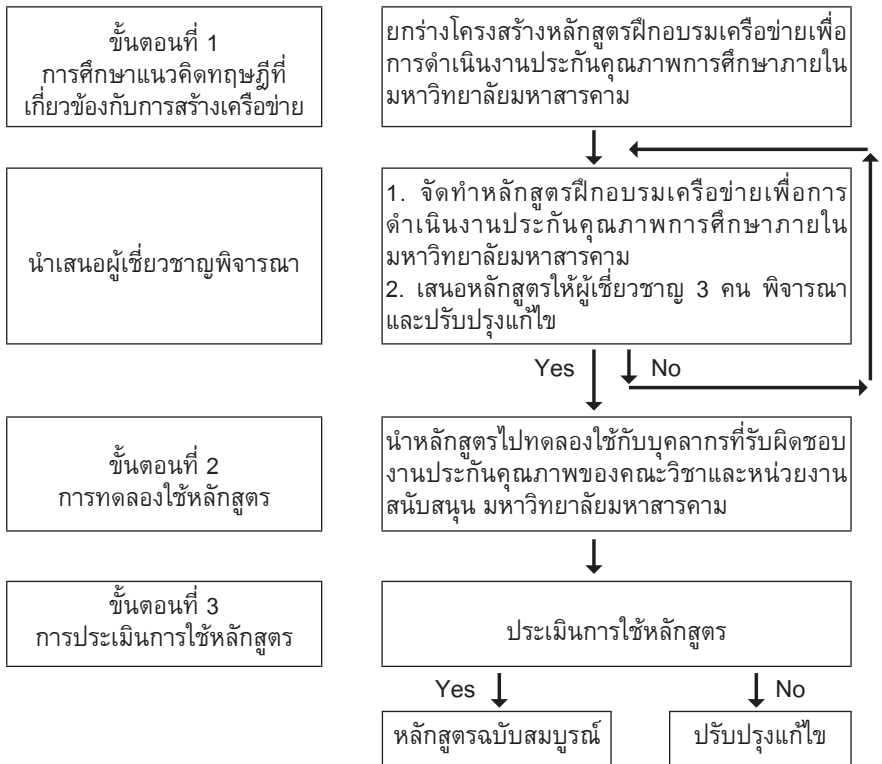
มหาสารคาม โดยใช้ประชากรเป็นกลุ่มตัวอย่างกระจายครอบคลุมจาก 29 หน่วยงาน รวม 33 คน เมื่อวันที่ 20, 25, 27 กันยายน 2555

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินการใช้หลักสูตรฝึกอบรมเครือข่ายเพื่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายใน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

3.1 ดำเนินการประเมินระดับความพึงพอใจต่อหลักสูตรฯของผู้เข้าฝึกอบรม

โดยใช้แบบวัดความพึงพอใจทำการเก็บข้อมูลจากผู้เข้าฝึกอบรม

3.2 การวิเคราะห์ข้อมูลมาตราส่วนประมาณค่า วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติที่ใช้ในการทดสอบประเมินเปรียบเทียบผลการพัฒนาก่อนและหลังพัฒนา ใช้ t-test (Dependent Samples) และแปลความหมายของค่าคะแนนเฉลี่ย โดยเทียบเกณฑ์ Midpoint ของบุญชม ศรีสะอาด

ภาพประกอบ 1 กระบวนการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเครือข่ายเพื่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายใน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ผลการวิจัย

ผลการจัดทำหลักสูตรฝึกอบรม
เครือข่ายเพื่อการดำเนินงานประกัน
คุณภาพการศึกษาภายในมหาวิทยาลัย
มหาสารคาม

1. โครงสร้างหลักสูตร รวมทั้งสิ้น 8
หน่วยการเรียนรู้ รวมระยะเวลา 27 ชั่วโมง
หรือประมาณ 3 วัน

2. ขอบข่ายเนื้อหาสาระของ
หลักสูตรฝึกอบรมเครือข่ายเพื่อการ
ดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา
ภายใน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ประมวลจากการศึกษาเอกสาร ตำรา
แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัย และข้อเสนอ
แนะของผู้เชี่ยวชาญ และการศึกษา
หลักสูตรการสร้างเครือข่ายการดำเนิน
งานองค์กรอื่นๆ แล้วนำมาสร้างหลักสูตร
ฝึกอบรมเครือข่ายเพื่อการดำเนินงาน
ประกันคุณภาพการศึกษาภายใน
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ซึ่งประกอบ
ด้วยโครงสร้างและขอบข่าย รายละเอียด
เนื้อหา ดังนี้

2.1 หน่วยที่ 1 แนวคิดและหลัก
การพัฒนาเครือข่าย (Network)

2.2 หน่วยที่ 2 แนวคิดและ
หลักการถอดบทเรียน (After Action
Review)

2.3 หน่วยที่ 3 แนวคิดและหลัก

การสร้างทีมงาน (Teamwork)

2.4 หน่วยที่ 4 การใช้เครื่องมือ
ธารปัญญา (River Diagram)

2.5 หน่วยที่ 5 บล็อก (blog)

2.6 หน่วยที่ 6 การพัฒนา
ประสบการณ์วิชาชีพ โดยการศึกษาดูงาน
หน่วยงานที่มีผลคะแนน
ประกันคุณภาพสูงสุด มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม

2.7 หน่วยที่ 7 การบูรณาการ
การฝึกอบรมแบบสอดแทรกกับการ
ปฏิบัติงานจริงการอภิปรายกลุ่ม และนำ
เสนอผลกลุ่ม

2.8 หน่วยที่ 8 สรุปผลการสร้าง
เครือข่ายการประกันคุณภาพการศึกษา
ภายใน

3. สื่อที่ใช้ในการฝึกอบรม

ฝ่ายดำเนินการจัดเตรียมการวัสดุ/
อุปกรณ์/สื่อที่จำเป็นต้องใช้ในการพัฒนา
ตามหลักสูตร อาทิ คอมพิวเตอร์โน้ตบุ๊ก
โปรเจคเตอร์ เครื่องฉายภาพสามมิติ
เอกสาร และวัสดุสำนักงานที่จำเป็นอื่นๆ
ตามที่วิทยากรร้องขอ โดยจัดเตรียม
พร้อมก่อนการฝึกอบรม

4. แนวการจัดกิจกรรม

การจัดฝึกอบรมเครือข่ายเพื่อการ
ดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา
ภายใน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มี
แนวทางการเรียนรู้หลากหลาย ได้แก่

เรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง การประชุมกลุ่มย่อย การระดมสมอง การเรียนรู้แบบบูรณาการ และการติดตามประเมินผล โดยใช้แบบบันทึกการปฏิบัติงาน (Learning Log) ระหว่างการนำแนวทางจากการฝึกอบรมสู่การปฏิบัติงานจริง ประกอบด้วย รายละเอียดงานหรือกิจกรรมที่ดำเนินการ ผลการดำเนินการ ปัญหา อุปสรรค แนวทางแก้ไขปัญหา และข้อเสนอแนะ

5. รูปแบบการฝึกอบรม

หลักสูตรฝึกอบรมเครือข่ายเพื่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายใน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มีทั้งการประชุมเชิงปฏิบัติการ การบรรยาย การใช้เกมบริหาร การใช้กิจกรรมนันทนาการ การระดมสมอง และการศึกษาดูงานนอกสถานที่ รวมทั้งการสรุปผลการฝึกอบรมโดยใช้เครื่องมือของการถอดบทเรียนร่วมกัน

6. การประเมินผล

การประเมินผลเป็นกระบวนการที่จะช่วยให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่แสดงถึงความก้าวหน้าของผู้เข้าฝึกอบรมตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรฝึกอบรมเครือข่ายเพื่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายใน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม แบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ

6.1 การประเมินก่อนการพัฒนา

ใช้แบบทดสอบก่อนการฝึกอบรม

6.2 การประเมินระหว่างพัฒนา ได้แก่ การประเมินผลงานการปฏิบัติงานกิจกรรมของทีมงานกลุ่มและรายบุคคล

6.3 การประเมินหลังการพัฒนา ใช้แบบทดสอบหลังการฝึกอบรม

7. เกณฑ์การประเมิน

7.1 ผู้ที่ผ่านการฝึกอบรมจะต้องมีเวลาเข้ารับการฝึกอบรมตามหลักสูตรไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 ของเวลาทั้งหมด

7.2 มีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะตามเนื้อหาของหลักสูตร

7.3 มีผลงานโครงการ/กิจกรรม การนำความรู้และทักษะการสร้างเครือข่ายการประกันคุณภาพการศึกษา

8. การประเมินผลหลักสูตร ประกอบด้วย

8.1 สังเกตพฤติกรรม และระยะเวลาการเข้าร่วมกิจกรรม

8.2 ประเมินผลงานระหว่างปฏิบัติกิจกรรม

8.3 ประเมินความพึงพอใจต่อหลักสูตร

ผลการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมเครือข่ายเพื่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายใน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

1. ผลการทดสอบก่อนและหลังการฝึกอบรม โดยใช้แบบทดสอบอัตนัย

ที่สร้างขึ้น จำนวน 4 ข้อๆละ 5 คะแนน รวมคะแนนเต็ม 20 คะแนน จากผู้เข้ารับการฝึกอบรม จำนวน 33 คน พบว่า

1.1 คะแนนสอบก่อนการฝึกอบรม โดยเฉลี่ยได้คะแนน 5.712 คะแนน ผู้ที่ได้คะแนนสอบก่อนการฝึกอบรมสูงสุดได้คะแนน 15 คะแนน และผู้ที่ได้คะแนนสอบก่อนการฝึกอบรมต่ำที่สุดได้คะแนน 1 คะแนน เมื่อพิจารณาคะแนนเป็นรายหัวข้อเนื้อหา เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ หัวข้อการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการประกันคุณภาพ (QA Network) และแนวคิดการสร้างทีมงาน (Teamwork) (1.545 คะแนน) หัวข้อแนวคิดและหลักการถอดบทเรียน (After Action Review : AAR) (1.515 คะแนน) และหัวข้อการใช้บล็อก (blog) (1.455 คะแนน)

1.2 คะแนนทดสอบหลังการฝึกอบรม โดยเฉลี่ยได้คะแนน 13.182 คะแนน ผู้ที่ได้คะแนนหลังการฝึกอบรมสูงสุดได้คะแนน 20 คะแนน และผู้ที่ได้คะแนนสอบหลังการฝึกอบรมต่ำที่สุดได้คะแนน 6 คะแนน เมื่อพิจารณาคะแนนเป็นรายหัวข้อเนื้อหา เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ หัวข้อแนวคิดและหลักการถอดบทเรียน (After Action Review : AAR)

(3.455 คะแนน) หัวข้อการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการประกันคุณภาพ (QA Network) และแนวคิดการสร้างทีมงาน (Teamwork) (3.333 คะแนน) และการใช้เครื่องมือธารปัญญา (River Diagram) (3.212 คะแนน)

1.3 ผลการเปรียบเทียบคะแนนทดสอบก่อนและหลังการฝึกอบรม โดยรวมความรู้ความเข้าใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรมสูงขึ้นกว่าก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกหัวข้อเนื้อหา โดยเฉลี่ยมีคะแนนทดสอบหลังการฝึกอบรมเพิ่มขึ้น 7.470 คะแนน เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยหลังฝึกอบรมที่เพิ่มขึ้นจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ หัวข้อการใช้เครื่องมือธารปัญญา (River Diagram) (2.015 คะแนน) หัวข้อแนวคิดและหลักการถอดบทเรียน (After Action Review : AAR) (1.940 คะแนน) และหัวข้อการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการประกันคุณภาพ (QA Network) และแนวคิดการสร้างทีมงาน (Teamwork) (1.788 คะแนน)

ผลการประเมินระดับความพึงพอใจต่อหลักสูตรฝึกอบรมเครือข่ายเพื่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายใน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

1. เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความพึงพอใจต่อหลักสูตร โดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.21) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความพึงพอใจมากเป็นอันดับแรก คือ เจ้าหน้าที่ผู้ประสานงานและบริหารกิจกรรม (ค่าเฉลี่ย 4.59) รองลงมาคือ การศึกษาดูงานการประกันคุณภาพ (ค่าเฉลี่ย 4.55)

2. เมื่อพิจารณารายด้านและรายข้อปรากฏดังนี้

2.1. ด้านหลักสูตร

2.1.1 ด้านเนื้อหาหลักสูตร และเอกสารผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.99) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ข้อ 1 เนื้อหาครอบคลุมตามเป้าหมายของหลักสูตร (ค่าเฉลี่ย 4.14) ข้อ 2 เนื้อหาสอดคล้องกับสภาพความต้องการของการพัฒนาของผู้เข้าฝึกอบรม (ค่าเฉลี่ย 4.09) และ ข้อ 3 เนื้อหาสอดคล้องกับความต้องการของหน่วยงาน และข้อ 7 เอกสารมีการเรียงลำดับหัวข้อที่เข้าใจได้ง่าย (ค่าเฉลี่ย เท่ากัน 4.00)

2.1.2 ด้านหัวข้อความรู้ความเข้าใจ ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความ

พึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.27) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ข้อ 17.5 การศึกษาดูงานการประกันคุณภาพ (ค่าเฉลี่ย 4.55) ข้อ 14.5 กิจกรรมละลายพฤติกรรม (ค่าเฉลี่ย 4.41) และข้อ 17.1 แนวคิดการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการประกันคุณภาพ และแนวคิดการสร้างทีมงาน ข้อ 17.3 ภารกิจการสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการประกันคุณภาพทำแผนปฏิบัติการสร้างเครือข่าย (ค่าเฉลี่ยเท่ากัน 4.36)

2.2 ด้านการฝึกอบรม

2.2.1 ด้านวิทยากรผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.23) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 2 ลำดับแรก คือ ข้อ 8 มีความรู้ความสามารถ และประสบการณ์ตรงกับเรื่องที่ทำให้ความรู้หรือคำปรึกษา (ค่าเฉลี่ย 4.41) และ ข้อ 9 ลำดับเนื้อหาการให้ความรู้ หรือคำปรึกษาเข้าใจง่าย และมีความต่อเนื่อง ข้อ 10 มีเทคนิควิธีการให้ความรู้ หรือคำปรึกษาที่ทำให้น่าสนใจ เข้าใจง่าย และก่อให้เกิดการเรียนรู้ (ค่าเฉลี่ย เท่ากัน 4.36)

2.2.2 ด้านกิจกรรมฝึกอบรม ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.27) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 2 ลำดับแรก คือ ข้อ 15 การลงทะเบียนรับเอกสาร และข้อ 16 พิธีเปิดและการบรรยายในพิธีเปิด (ค่าเฉลี่ยเท่ากัน 4.36)

2.2.3 ด้านสถานที่ฝึกอบรม และสิ่งอำนวยความสะดวก ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.15) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ข้อ 21 สถานที่ตั้งสะดวกต่อการเดินทาง (ค่าเฉลี่ย 4.23) และข้อ 19 ขนาดของห้องเหมาะสม ข้อ 20 สภาพแวดล้อมและบรรยากาศของห้องเอื้ออำนวยต่อการฝึกอบรม (ค่าเฉลี่ยเท่ากัน 4.18) และข้อ 22 มีสื่อ IT อุปกรณ์ และวัสดุการฝึกอบรมพอเพียงกับการใช้งาน (ค่าเฉลี่ย 4.00)

2.2.4 ด้านเจ้าหน้าที่ ผู้ประสานงานและบริหารกิจกรรม ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.59) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ข้อ 25 เจ้าหน้าที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี สุภาพ

ให้ความเป็นกันเองแก่ผู้เข้าฝึกอบรม (ค่าเฉลี่ย 4.64) ข้อ 23 ความพร้อมในการให้บริการของเจ้าหน้าที่ (ค่าเฉลี่ย 4.59) และข้อ 24 เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพ ถูกต้อง และรวดเร็ว (ค่าเฉลี่ย 4.55)

3. ข้อเสนอแนะเพื่อนำมาพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรฯ

3.1 ควรมีการจัดอบรมในวันเดียว และในวันอื่นๆ ควรเป็นกิจกรรมที่ออกไปฝึกปฏิบัติและนำมาสรุปทเรียนในวันสุดท้าย จะเหมาะสมกว่า

3.2 ควรจัดหลักสูตรในช่วงเวลาเพียง 2 วัน และต่อเนื่องกัน เพื่อความต่อเนื่องของเนื้อหา และบุคลากรทุกคนจะได้อยู่ครบระยะเวลาของการจัดหลักสูตร

3.3 ควรจัดฝึกอบรมนอกสถานที่ เพื่อให้บุคลากรที่เข้าร่วมกิจกรรมหลักสูตรครบทุกกิจกรรม และครบทุกคนจนถึงสิ้นสุดหลักสูตร

3.4 ควรจัดศึกษาดูงานนอกสถานที่ เพื่อนำความรู้มาปรับใช้กับหน่วยงานของตนเอง

3.5 ควรทำกิจกรรมเครือข่ายประกันทุกปี เพื่อให้ผู้รับผิดชอบประกันคุณภาพได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กันตลอด

3.6 อยากให้มีการสร้างเครือข่ายร่วมกัน สร้างความสัมพันธ์ของสมาชิกเครือข่าย

ผลการประเมินการปฏิบัติกิจกรรมระหว่างการฝึกอบรมหลักสูตรฝึกอบรมเครือข่ายเพื่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายใน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

พบว่า โดยรวมผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้คะแนนผ่านเกณฑ์ในระดับมาก คือ คะแนนอยู่ระหว่าง 84 – 95 คะแนนขึ้นไป (เต็ม 100 คะแนน) หรือมีค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.20 - 4.75 โดยผู้ที่ได้คะแนนสูงสุดมี 2 คน คือ คะแนน 95 คะแนน หรือค่าเฉลี่ย 4.75 เท่ากัน รองลงมาคือ ได้คะแนน 94 หรือค่าเฉลี่ย 4.70 จำนวน 3 คน และผู้ที่ได้คะแนนต่ำสุดมี 1 คน คือ ได้คะแนน 84 คะแนน หรือค่าเฉลี่ย 4.20

อภิปรายผล

จากการวิจัยการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเครือข่ายเพื่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายใน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มีข้อค้นพบที่น่าสนใจเห็นควรนำมาอภิปรายดังนี้

1. ผลการจัดทำหลักสูตรฝึกอบรมเครือข่ายเพื่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายใน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

เกี่ยวกับโครงสร้างหลักสูตรฝึกอบรมเครือข่ายเพื่อการดำเนิน

งานประกันคุณภาพการศึกษาภายในมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญซึ่งได้เสนอแนะเกี่ยวกับแนวทาง วิธีการ และวิธีการประเมินพบว่า รูปแบบหลักสูตรควรมีความหลากหลายวิธี โดยทำการพัฒนาอย่างต่อเนื่องในรูปแบบ 8 หน่วยการเรียนรู้ รวมระยะเวลา 27 ชั่วโมง หรือประมาณ 3 วัน ผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรนี้ว่าหลักสูตรควรแบ่งเป็นโมดูลหรือหน่วยการเรียนรู้ และควรมีการศึกษาดูงาน และสามารถนำไปสู่การปฏิบัติจริงได้ในหน่วยงาน (จินดา งามสุทธิ, 2555 : สัมภาษณ์) และสอดคล้องกับจิตเจริญไชยคำ (2555 : สัมภาษณ์) สำหรับระยะเวลาการจัดฝึกอบรมควรมีระยะเวลา 3 วัน แต่ไม่ควรต่อเนื่องกัน เพื่อให้ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้มีเวลาในการปฏิบัติงานประจำ (สมบัติ ห้ายเรือคำ, 2555 : สัมภาษณ์) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้กำหนดเป็น 3 ช่วง คือ วันพฤหัสบดีที่ 20 กันยายน 2555, วันอังคารที่ 25 กันยายน 2555 และวันพฤหัสบดีที่ 27 กันยายน 2555

เนื้อหาและกิจกรรมจัดให้มีการเรียนรู้ในลักษณะภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ ซึ่งตรงกับความคิดในการจัดเรียนรู้ที่สมบูรณ์ และเกิดการเรียนรู้จริงจะต้องมีทั้งภาคทฤษฎี และ

ภาคปฏิบัติ อันเป็นลักษณะของการเรียนรู้ในผู้ใหญ่ (Barrows. 1985 : 17) ดังนั้น ลักษณะหลักสูตรจึงเป็นเชิงปฏิบัติการ ใช้หลักการเรียนรู้จากประสบการณ์ (Experiential Learning) กิจกรรมการเรียนรู้เน้นให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีส่วนร่วมในกิจกรรม (Practicance) เพื่อกระตุ้นให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดความสนใจที่จะเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับ ยุติ ภาขา (2536 : 176) ที่เสนอว่า ผู้เรียนต้องฝึกปฏิบัติจริงในเรื่องที่เรียน ผู้ถ่ายทอดอาจแบ่งผู้เข้ารับการฝึกอบรมเป็นกลุ่มย่อยและอำนวยความสะดวกในกิจกรรมเรียนรู้ด้วย

2. ผลการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมเครือข่ายเพื่อการดำเนินงาน ประกันคุณภาพการศึกษาภายใน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

2.1 ผลการทดสอบก่อนและหลังการฝึกอบรม พบว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้ความเข้าใจสูงขึ้นกว่าก่อนฝึกอบรม สาเหตุประการหนึ่งที่ทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีคะแนนตั้งแต่ระดับดีทุกคน อาจเนื่องมาจาก เนื้อหาสาระหรือกิจกรรมของหลักสูตรนี้พัฒนาขึ้นเพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดการเรียนรู้เฉพาะอย่าง เฉพาะด้านตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้แล้วอย่างจำเพาะเจาะจง จึงทำให้โอกาสที่ผู้เข้า

รับการฝึกอบรมจะบรรลุตามจุดมุ่งหมายจึงเป็นไปได้สูง (Beach. 1980 : 17) สอดคล้องกับงานวิจัยของสัมพันธ อินทวงค์ (2540 : 47-48) ที่ทำการศึกษา เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมสำหรับเสริมสร้างสมรรถภาพคุณคิดศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดแม่ฮ่องสอน ซึ่งพบว่า ผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้ ความเข้าใจในแต่ละเนื้อหาหลังการฝึกอบรมสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับงานวิจัยของสวาสดี ตอพล (2545 : 134-136) ที่ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมหัวหน้าคณะวิชาสังคมกรรมอาชีพศึกษา ซึ่งพบว่า ผู้เข้าอบรมมีพฤติกรรมการปฏิบัติงานสูงขึ้นก่อนการฝึกอบรม และงานวิจัยของ ประสาน ประวัติรุ่งเรือง (2548 : 167-171) ที่ทำการศึกษา เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมคอมพิวเตอร์สำหรับผู้บริหารสถานประกอบการ พบว่า ผู้บริหารที่เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้ทักษะเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์สูงขึ้นกว่าก่อนฝึกอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนั้น ผู้เข้าฝึกอบรมยังเห็นว่าเนื้อหาของหลักสูตรมีความสำคัญต่อตนเอง จึงเกิดความซู้สึกว่าการฝึกอบรมครั้งนี้ให้ประโยชน์และมีความเป็นตัวของตัวเอง จึงเข้าร่วมกิจกรรม

การฝึกอบรมด้วยความสนใจ จนเกิดการ เรียนรู้ในที่สุด และทุกคนเห็นว่ามี ความ จำเป็นต้องมีเครือข่ายเพื่อการดำเนินงาน ประกันคุณภาพการศึกษาภายใน

2.2 ผลการประเมินระดับความ พึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรมต่อ หลักสูตรที่ดำเนินการ ณ มหาวิทยาลัย มหาสารคาม เมื่อวันที่ 20, 25 และ 27 กันยายน 2555 พบว่า ผู้เข้ารับการฝึ กอบรมมีความพึงพอใจต่อหลักสูตรโดย รวมอยู่ในระดับมาก จากผลการวิจัย จะ เห็นว่าผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความ พึงพอใจต่อหลักสูตรในระดับมาก ทั้งนี้เป็น เพราะ ว่า หลักสูตรนี้มีลักษณะที่แตกต่าง ไปจากโครงการสร้างเครือข่ายที่เคยจัด ขึ้นเนื่องจากเป็นโครงการที่มีกิจกรรม หลากหลาย วิทยากรหลายคน และ มี ความต่อเนื่อง กิจกรรมการปฏิบัติที่มอบ ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถนำไป ใช้ประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานเครือ ข่าย และงานประจำได้จริงอย่างเป็น รูปธรรม ทั้งยังส่งเสริมให้ผู้เข้าฝึกอบรม ได้มีโอกาสทำงานร่วมกัน ได้มีโอกาส แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ในกลุ่ม มีกิจกรรมที่สัมพันธ์กันอย่างต่อเนื่อง โดยผู้เข้าฝึกอบรมได้ให้ความเห็น และข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์อย่าง มากต่อการพัฒนาหลักสูตร โดยเฉพาะ ประเด็นการศึกษาดูงานประกันคุณภาพ

การศึกษานอกสถานที่ ผลการประเมิน จึงออกมาในระดับดีมาก ซึ่งสอดคล้อง กับงานวิจัยของมนสิข สิทธิสมบุรณ์ (2546 : 114-115) ที่ทำการศึกษ เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการวิจัยใน ชั้นเรียน พบว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรม มีความพึงพอใจต่อหลักสูตรในระดับ ดี มากเช่นกัน สอดคล้องกับชัยรัตน์ หลาย วัชรกุล (2547 : 60 – 61) ซึ่งทำวิจัย การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้าง ภาวะผู้นำทางการเรียนการสอนสำหรับ ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่า ผู้เข้าร่วมอบรมทุกคนมีความพึงพอใจต่อ หลักสูตรมากที่สุด

2.3 การประเมินผลการดำเนิน กิจกรรมระหว่างฝึกอบรมของผู้เข้ารับ การฝึกอบรม ผู้บริหารจัดการหลักสูตร พบว่า โดยรวมผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้ คะแนนในระดับดีถึงดีมาก คือ มีคะแนน อยู่ระหว่าง 84 - 95 คะแนน ซึ่งเมื่อนำมาแปลงเปรียบเทียบกับเกณฑ์ค่า เฉลี่ย 5 ระดับ พบว่า มีค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.20-4.75 โดยก่อนการประเมินผู้บริหาร จัดการหลักสูตร 3 คน ได้ประชุมหารือ เกี่ยวกับเกณฑ์ประเมินให้คะแนนใน แต่ละกิจกรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ของ Tillema (2003 : 359) ที่ทำการ วิจัย Auditing Assessment Practice in Organization : Establishing Quality

Criteria for Appraising Competencies ซึ่งเสนอว่าในการพัฒนาและติดตามผลการปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์การ การตรวจสอบสมรรถนะต้องกระทำอย่างละเอียดและระมัดระวังในการใช้เครื่องมือการประเมิน และ Johnson (2003 : 24-33) ที่วิจัยเรื่อง Performance Evaluation of Special Education Administrators : Considerations and Recommendations ได้เสนอว่ากระบวนการประเมินต้องคำนึงถึงความตรงกับงานที่รับผิดชอบ ผลการประเมินมีความเชื่อถือได้ การประเมินมีความสำคัญต่อผู้บริหารและผู้ประเมิน การใช้ประโยชน์ นำไปสู่การสร้างเสริมคุณภาพงาน หรือชี้้นำการเปลี่ยนแปลงและการประเมินนั้นมีความเป็นไปได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ในการสร้างเครือข่ายเพื่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา ภายใน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จะประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใด มีปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จดังนี้

1. ผู้บังคับบัญชาของสมาชิกเครือข่ายควรสนับสนุนเครือข่ายให้มีกิจกรรมสม่ำเสมอและมากพอที่จะทำให้สมาชิก

ได้ทำงานประกันคุณภาพการศึกษา ร่วมกัน โดยเครือข่ายต้องแน่ใจว่าเป็นกิจกรรมที่ทำได้ และกระจายงานได้ทั่วถึง ควรเลือกกิจกรรมที่ง่ายและมีแนวโน้มประสบผลสำเร็จ อย่าทำกิจกรรมที่ยากโดยเฉพาะครั้งแรกๆ เพราะถ้าทำไม่สำเร็จอาจทำให้เครือข่ายที่เริ่มก่อตั้งเกิดการแตกแยกได้

2. มหาวิทยาลัยจะต้องมีนโยบายที่ชัดเจนในการกำหนดให้ผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษาระดับปฏิบัติการจะต้องเข้ารับการฝึกอบรมในหลักสูตรนี้ รวมถึงกำหนดให้ผู้บริหารหน่วยงานระดับรองคณบดีหรือเทียบเท่าที่ดูแลงานประกันคุณภาพการศึกษาของหน่วยงานต้องมีการสร้างเครือข่ายร่วมกัน

3. มหาวิทยาลัยควรกำหนดหลักสูตรนี้ให้เป็นหลักสูตรพื้นฐานของผู้บริหารและระดับปฏิบัติการที่รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษาใหม่

4. มหาวิทยาลัยควรพัฒนาบล็อก (blog) เพื่อเป็นเวทีเสมือนให้สมาชิกเครือข่ายและถอดบทเรียน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และต่อยอดอีกช่องทางหนึ่ง

5. จากการสังเกตการณ์ผู้ที่เข้ารับการฝึกอบรมที่เข้าร่วมกิจกรรมเต็มเวลาตามหลักสูตรจะได้รับความรู้ความเข้าใจ และมีความรู้ความเข้าใจตามเป้าหมาย

หลักสูตรดีกว่าผู้ที่เข้าไม่เต็มเวลา ดังนั้น เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ผู้เข้ารับการศึกษาต้องเสียสละเวลา และทุ่มเทเพื่อเข้ารับการศึกษาอย่างเต็มเวลา รวมทั้งเข้าร่วมกิจกรรมตามหลักสูตรอย่างจริงจัง ครบถ้วน

ข้อเสนอแนะในการนำหลักสูตรไปใช้

1. จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าหลักสูตรเครือข่ายเพื่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในมหาวิทยาลัยมหาสารคาม นี้เป็นหลักสูตรที่ใช้ได้ผลกับเจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติการที่รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา และสามารถปรับใช้ได้ผลกับเจ้าหน้าที่กลุ่มเดียวกันในมหาวิทยาลัย หรือมหาวิทยาลัยราชภัฏ หรือมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ได้อีกด้วย รวมทั้งสามารถนำไปปรับใช้กับการสร้างเครือข่ายเพื่อการดำเนินงานในด้านต่างๆ ได้ เช่น งานบุคคล งานแผนและนโยบาย งานการเงิน งานพัสดุ งานวิชาการ แต่ควรปรับปรุงเนื้อหาให้สอดคล้องกับงาน แต่ละประเภทจะได้ผลดียิ่งขึ้น

2. ก่อนนำหลักสูตรไปใช้ ผู้เกี่ยวข้องควรศึกษาและทำความเข้าใจในแนวทางการคิดรวบยอดเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรให้ชัดเจน เพื่อให้ได้มี

ความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้อง และดำเนินการพัฒนาได้บรรลุตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร

3. เนื่องจากหลักสูตรมีระยะเวลา 3 วัน และหากเป็นการจัดภายในมหาวิทยาลัย เพื่อให้ได้ผลบรรลุวัตถุประสงค์ตามหลักสูตรที่กำหนดไว้ ดังนั้น การดำเนินการจัดหลักสูตรควรจัดในช่วงเวลาที่มหาวิทยาลัยไม่มีภารกิจสำคัญเร่งด่วน เช่น ช่วงรับการประเมินคุณภาพภายใน ช่วงรับการประเมินคุณภาพภายนอก ช่วงพิธีรับพระราชทานปริญญาบัตร และหากเป็นไปได้ควรจัดนอกสถานที่ ผู้เข้าร่วมจะได้ร่วมกิจกรรมครบเต็มตามหลักสูตร

4. ควรสร้างวิทยากรที่สามารถทำหน้าที่เป็นทั้งกระบวนกร และบูรณาการในบุคคลเดียว เนื่องจากวิทยากรต้องเข้าใจภาพรวม และสามารถสร้างสถานการณ์ตั้งคำถาม เพื่อชวนให้ผู้เข้ารับการพัฒนาพร้อมคิด วิเคราะห์อยู่ตลอดเวลา โดยใช้ความรู้ที่ได้จากหลักสูตร และประสบการณ์ส่วนตัวที่มีมาในความรับผิดชอบ ถ้าเตรียมส่วนนี้ได้จะเพิ่มประสิทธิภาพในหลักสูตร ได้ดียิ่งขึ้น

5. ผู้ดำเนินการพัฒนา และวิทยากรหลักควรเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเข้าใจ มีเจตคติ และมีทักษะในการพัฒนาในหลักสูตร มีคุณสมบัติเป็นนักจัดการที่

ดี รวมทั้งมีเวลาสำหรับการพัฒนาอย่างเต็มที่ เพื่อสามารถให้ความรู้ ถ่ายทอดความรู้ ให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษา และอำนวยความสะดวกให้กับผู้เข้ารับการพัฒนาดังกล่าวได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และสามารถดำเนินการจัดกิจกรรมการพัฒนาให้เป็นไปตามกระบวนการอย่างมีประสิทธิภาพ

6. ควรเตรียมความพร้อมของผู้เข้ารับการศึกษาฝึกอบรมก่อนเข้ารับการพัฒนา เพื่อให้ทราบแนวทางการปฏิบัติเกี่ยวกับหลักสูตร วิธีการจัดกิจกรรมกระบวนการกลุ่ม การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง การศึกษาเอกสารประกอบ ซึ่งการเตรียมความพร้อมก่อนการฝึกอบรมเป็นสิ่งสำคัญที่ ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีส่วนร่วมในการดำเนินการ

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงด้วยดีด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ ท้ายเรือคำ พี่เลี้ยงผู้วิจัย ที่ให้คำแนะนำช่วยเหลือ และสละเวลาในการแก้ไขข้อบกพร่อง จนทำให้งานวิจัยวิจัยฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ และขอบคุณนางสาวสมสมัย บุญทศ ที่เป็นผู้ช่วยวิจัย

ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จินดา งามสุทธิ และรองศาสตราจารย์ นายแพทย์จิตเจริญ ไชยาคำ ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการพิจารณาและข้อเสนอแนะในการจัดทำหลักสูตรฝึกอบรม และขอบคุณมหาวิทยาลัยมหาสารคามที่ใช้งบประมาณสนับสนุนงานวิจัยนี้

บรรณานุกรม

จิตเจริญ ไชยาคำ. สัมภาษณ์, 2555.

จินดา งามสุทธิ. สัมภาษณ์, 2555.

ชัยรัตน์ หลายวัชระกุล. (2547). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างภาวะผู้นำทางการเรียนการสอนสำหรับผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต). ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

บุญชม ศรีสะอาด. (2546). การวิจัยสำหรับครู. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

ประสาน ประวัตินรุ่งเรือง. (2548). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมคอมพิวเตอร์สำหรับผู้บริหารสถานประกอบการ. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรอุตสาหกรรมมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้า พระนครเหนือ.

มนสิข สิริสมบูรณ์. (2546). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการวิจัยในชั้นเรียน. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต). ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ยุวดี ภาขา. (2536). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการจัดการเรียนแบบที่ใช้ปัญหาเป็นหลัก สำหรับอาจารย์พยาบาล. (ปริญญาานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

วิทยา จันท์ศิริ. (2552). การพัฒนาสมรรถนะหลักของผู้บริหารสายสนับสนุนในมหาวิทยาลัยของรัฐ. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต). มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

สมบัติ ท้ายเรือคำ. สัมภาษณ์, 2555.

สวาสดี ตอพล. (2545). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมหัวหน้าคณะวิชา สังกัดกรมอาชีวศึกษา. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรอุตสาหกรรมดุษฎีบัณฑิต). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.

สัมพันธ์ อินทวงค์. (2540). การพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมสำหรับเสริมสร้างสมรรถภาพครูคณิตศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดแม่ฮ่องสอน. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2554). คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา พ.ศ. 2553. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์จำกัด.

- Beach, D.S. (1980). *Personal : The Management of People at Work*. 3rded.
New York : Macmillan Publish.
- Barrows. H.S. (1980). *How to Design a Problem-based Curriculum for the
Preclinical Years*. Newyork : S.pringer publishing Company.
- Johnson, L.R. (2003) .“*Performance Evaluation of Special Education
Administrators:
Considerations and Recommendations*,” NASPP Bulletin. 82(9) : 24-32 ; July.
- Tillema, H. (2003). Auditing Assessment Practice in Organization : Establishing
Quality
Criteria for Appraising Competencies, *International Journal of Human Resources
Development and Management*. Geneva.